België - Belgique
PB
9090 MELLE 1
3/6013

bpost

De Gonde

jaargang 48 - 2020 nr. 1-2

driemaandelijkse uitgave
uitgegeven door Erfgoed De Gonde vzw

P003959
issn 0770-0393

Kunstenaars in de kijker

Victor Geirland

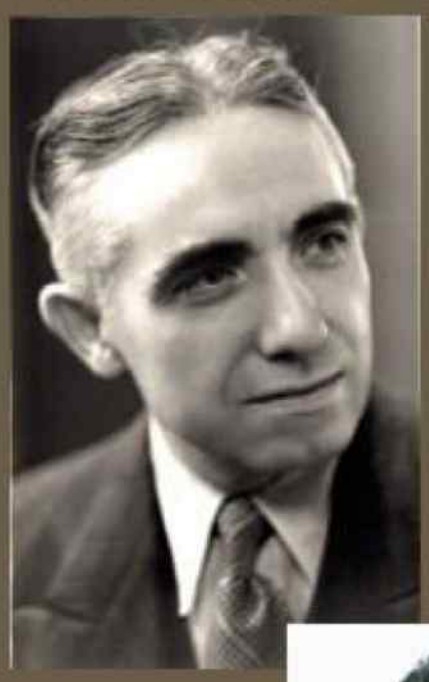

Jeanne Hebbelynck

Maurits De Lust

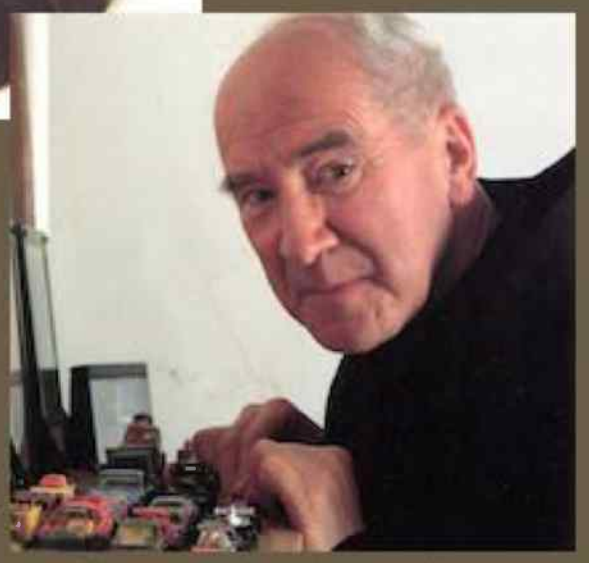

Etienne Van Doorslaer

verantw. uitgever: Daniël Lemmens - Brusselsesteenweg 393 - 9090 Melle
kantoor 1 - Gemeenteplein 13 - 9090 Melle

Erfgoed De Gonde
vzw

voorzitter: Michel De Roek
secretaris: Marc vanden Daele
penningmeester: Marina Buysse

werkgroep genealogie / coördinator: Luc De Ruyver
werkgroep heemkunde / coördinator: Daniël Lemmens
webmaster: Bart Muylaert
vrijwilligerswerking: Michel De Roek

RUILADRES

Gemeentelijk Museum, Archief en Documentatiecentrum
Brusselsesteenweg 393 te 9090 Melle
contact: marina.buysse@skynet.be

WEBSITE: www.erfgoedmelle.be

ABONNEREN OP HET TIJDSCHRIFT 'DE GONDE' KAN

gewoon abonnement: door storting van € 15,00
steunabonnement: door storting vanaf € 20,00

op bankrekeningnummer: IBAN BE48 7370 3628 6127 van Erfgoed De Gonde vzw

Wie ons tijdschrift De Gonde digitaal wenst te ontvangen, betaalt minimum € 10,00 en bezorgt ons zijn/haar e-mailadres.

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur. Overname van teksten is enkel toegestaan na goedkeuring van de auteur en met vermelding van bron en auteur.

Woord vooraf

We beleven bizarre tijden. Ook wij zijn onderhevig geweest aan de gevolgen van de coronavirus want ons tijdschrift kon niet tijdig verschijnen daar we de nodige informatiebronnen en documenten niet konden raadplegen. Bovendien hadden we een tweetal artikelen gepland als inleiding op tentoonstellingen die geannuleerd werden. Zo voorzag de erfgoeddienst van Merelbeke een tentoonstelling over Jeanne Hebbelynck in Munte ter gelegenheid van de erfgoeddag van 13 april. We speelden hier graag op in omdat zij van onze Melse literator verschillende jeugdboeken illustreerde. In de kerk van Gontrode was een tentoonstelling voorzien over de kunstenaar-monnik Etienne van Doorslaer (pater Maur) tijdens de open kerkendagen van juni. Beide tentoonstellingen werden verplaatst naar volgend jaar. Als voorsmaakje publiceren we toch deze twee bijdragen.

Heemkunde en traditie gaan vaak samen. Zo kregen we een waardevolle bijdrage van onze medewerkster Lydie Bracke over de "Potjesmarkt van Schellebelle". Deze jaarlijks weerkerende festiviteit is in de streek zeer goed bekend en heeft ook zijn eigen geschiedenis, die ze met veel liefde weergeeft.

Soms krijgt een museum merkwaardige schenkingen. Dit overkwam ons jaren geleden met de gift van niet minder dan 75 000 glasnegatieven van kunstfotograaf Victor Geirlandt uit Ledeberg. Collega Koen Pauwels belastte zich hiermee om alles te klasseren en te inventariseren. Dit reuzenwerk is nog niet ten einde want er moet nog een thema-overzicht opgesteld worden. Hoe hij te werk ging, vind je in zijn bijdrage.

Tot slot brengen we in ons Heemkundig Nieuws een verslag van de Poëziewedstrijd in onze gemeente en de stand van zaken in verband met het project van de Erfgoedredders.

Van deze gelegenheid wil ik ook gebruik maken om een oproep te doen.

Jullie hebben kunnen vaststellen dat er momenteel weinig auteurs meewerken aan ons tijdschrift. Om verschillende redenen hebben vroegere vaste medewerkers afgehaakt: Jan Olsen, jarenlang conservator; Ginette De Smet, mede-oprichtster van de Heemkundige Vereniging De Gonde; Norbert De Meyer, jeugdauteur en Paul Van Caeneghem, vertaler. Ben je geïnteresseerd in ons verleden en onze lokale geschiedenis: personen (politiek, cultureel, sociaal, godsdienstig), gebeurtenissen, organisaties, instellingen... en wil je daarover publiceren, neem gerust met ons contact op. In ons Documentatiecentrum bevinden er zich ook dossiers die nog onaangeroerd zijn gebleven en in ons museum en op de museumzolder zijn voorwerpen en collecties die nog aan bod kunnen komen.

Daniël Lemmens

Jeanne Hebbelynck - Nieuwpoort, 1911. Privécollectie

Mijn geliefde potjes uit Schellebelle

door Lydie Bracke

Iedereen die verhuist kent het probleem: wat neem ik mee naar mijn nieuwe woonst, wat mag weg? Zelf ben ik enkele maanden terug naar een kleinere woonst vertrokken en vooral dan sta je soms voor dilemma's. Meestal halen de praktische overwegingen de overhand maar een emotionele band met sommige voorwerpen kan ook meespelen. Waar ik geen seconde aan twijfelde, wat zeker mee MOEST verhuizen: mijn potjes uit Schellebelle! Ik had ze een vijftiental jaren geleden gekregen van een goede vriendin: een origineel cadeau was het, een twintigtal potjes uit Schellebelle.

Schellebelle mag dan al in 2005 verkozen zijn tijdens een internetverkiezing als '**mooiste dorpsnaam van Vlaanderen**'; in de wijde omtrek is ze nog meer bekend door de potjesjaarmarkt/kermis (ieder jaar de tweede zondag en maandag daarop na Pinksteren).

De juiste datum werd door de mensen onthouden door een rijmpje:

'Poasschen op poasschen neer
binnen 7 weken komt seenksen weer Seenksen springt op een plank
*8 daugen naudien est Lee-ommegank.**
Lee ommegank springt op een berd
8 daugen naudien est pootsesmert.

* (Maria-ommegank van Lede)

Overzichtsbeeld van de vee- en paardenmarkt

Deze markt was vroeger vooral een vee- en paardenmarkt en gekoppeld aan de kermis was het een geweldige gebeurtenis voor Schellebelle en de wijde omgeving (Wetteren, Kalken, Wichelen, Serskamp ...).

Hoe het allemaal ontstaan is ligt ongeschreven in een grijs verleden. Wel weet men dat er eind van de 15e eeuw al onder de kerktoren een uitgebreid gelegenheidshandeltje werd gedreven in aardewerken potten en pannen, die door boottrekkers en lukrake passanten naar dit Scheldedorp werden gesleept. Misschien heeft het ontstaan iets te maken met het moment in het jaar: ongeveer daar waar de wegen er weer droog bij lagen en de boer van toen het voorjaarswerk, het ploegen en zaaien, achter de rug had; terwijl de oogst nog moest beginnen. Dus geschikt om eventjes een paar dagen op zwier te gaan en het nuttige aan het aangename te koppelen en hun vaatwerk aan te vullen of de versleten of gebroken gedeelten te vervangen.

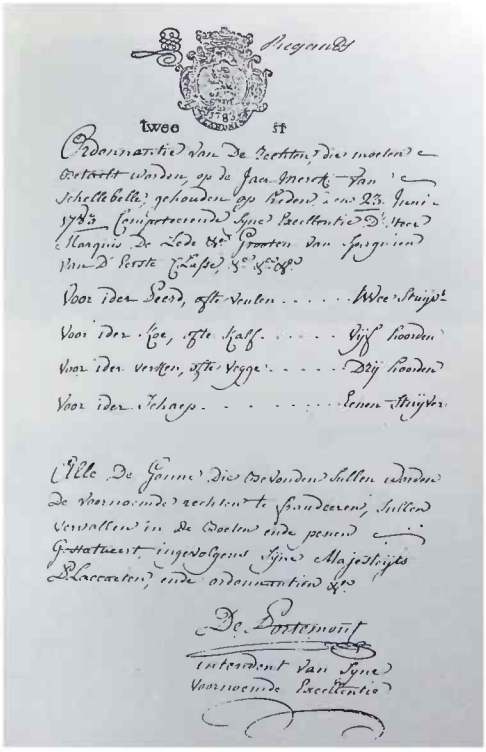

Ordonnantie van de rechten die moesten betaald worden op de jaarmarkt van Schellebelle op 23 juni 1783

Eigenaardig genoeg stond de teloorgang van dat "aardewerken tijdperk" niet gelijk met het verdwijnen van de potjesmarkt.
Twee eeuwen geleden was er een handige jongen uit Wetteren, **Petrus Bruggeman,** bijgenaamd "de pijpenbakker", die er iets op gevonden had om de naam van de potjesmarkt te bewaren.
Tegen de kermis bakte hij een stootkar vol speelgoed-potjes voor de kinderen.
Nuttig kinderspeelgoed, dat onvoldoende lang meeging zodat de afzet verzekerd was.
Na het overlijden van Petrus kwam er een bekende maker van deze potjes-kinderspeelgoed namelijk **Theofiel Segers**: '*Fiel Scheete*' een vroegere werkman van de Wetterse pottenbakkerijen Roelens en Van Heyghen die met zijn zoon als bijverdienste deze potjes maakte voor de jaarmarkt van Schellebelle. Voor de kinderen bestond de grootste betrachting uit het kopen van enkele potjes: mini-potjes - hoogstens 6 à 7 cm hoog - bestaande uit kommetjes, teiltjes, schaaltjes. . .

In 1934 maakte Theophiel Segers zijn potjes voor de vijftigste keer en toen maakte hij een zgn. 'schuifelpot' in de vorm van een haan. Dit was in feite een spaarpot en tegelijk een fluitje. Na de jaarmarkt kwamen heel wat kinderen terug al 'schuifelend' op hun spaarpot. Om de centen eruit te halen moest de pot er aan geloven, maar soms probeerde men de bodem eruit te halen om de haan te sparen. Sindsdien maakte de grotere schuifelpot steeds deel uit van de collectie. In 1938 stierf Segers en verdwenen de potjes van de markt.

Het "kot" op het Dorpsplein

In 1952 werd onder impuls van **Firmin De Waele**, die in Schellebelle een corsetfabriek bezat, met medewerking van het gemeentebestuur weer aangeknoopt met de vroegere traditie en bracht men een 24-delige serie van miniatuurvaatwerk, al dan niet geëmailleerd, met als koninginnenstuk een fluitjeshaan op de markt met op het voetstuk het gemeentewapen van Schellebelle.

Het versierde kraam stond opgesteld in de nabijheid van het "kot", de oude gevangenis op het Dorpsplein. De burgemeester D'Hollander opende de verkoop. Geschreven pers, radio en TV waren aanwezig. Om 11 uur waren de 124 reeksen van 24 potjes reeds totaal uitverkocht.

Het kraam werd letterlijk bestormd. Sindsdien gebeurde de verkoop van de potjes vanop de pui van het gemeentehuis met blijvend succes. Raymond De Waele (vader van de initiatiefnemer) schonk een volledige reeks potjes aan het gemeentebestuur van Schellebelle en aan het toen genoemd museum van volkskunde (nu Huis van Alijn) te Gent.

Raymond De Waele overhandigt hier de verzameling potjes aan de burgemeester

De pottenbakker die toen de potjes maakte was **Maurits De Lust**. Geboren te Wetteren-ten-Ede op 22 maart 1911 in een gezin van steenbakkers De Lust-Sluys, een familie die met hun werk in de veldovens langs de Schelde de streek voorzag van bakstenen. Uit deze familie werden zes kinderen geboren waarvan vier jongens en twee meisjes. Maurits was de jongste van de jongens. Toen in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak viel het bedrijf stil en verhuisde het gezin naar Melle. De kleine Maurits was niet al te sterk, de dokter stelde een longziekte vast. Gelukkig ontfermde tante Stephanie zich over hem. Zij was pastoorsmeid te Melle bij pastoor De La Croix Isidoor (pastoor van 1901 tot 1921).

Op 14-jarige leeftijd begon hij te werken in een pottenbakkerij te Ledeberg en werd hij al vlug een volleerd stielman. Drie jaar later later vroeg men hem te komen werken in de pottenbakkerij van Van Heyghen te Wetteren.

ondertussen 8 jaar les aan de academie in Gent aan de afdeling uwkunst onder leiding van gerenomeerde kunstenaars zoals Jos n Geo Verbanck, waar hij zelfs een eerste prijs behaalde.
In 1933-34 begon hij samen met zijn vader en schoonbroer een eigen pottenbakkersbedrijf in de Oude Pontweg te Heusden in de Melhoek (kerkelijk Melle).
In 1938 huwde hij met Ida, Laura De Coene (° Moortsele 07/11/1914 † Heusden 05/01/1966) een zuster van mijn grootmoeder, Maurice De Lust was dus mijn aangetrouwde grootoom.

In 1937 nam hij de pottenbakkerij over om samen met zijn schoonbroer Robert De Poorter die de administratie deed.

In 1965 werd de oven nog met een kolenvuur gestookt. Bij de opstart was er veel stof dat neerkwam op de potjes zodat het uitzicht nogal grijzig was.

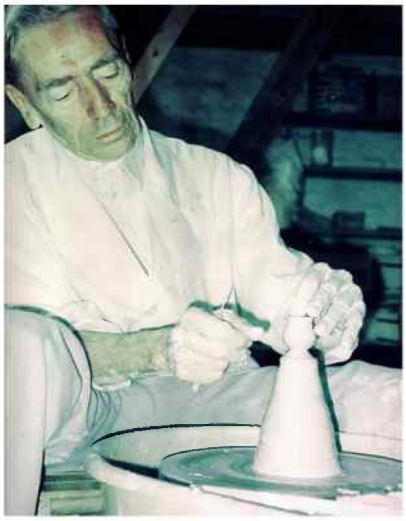

Op een zaterdagavond in 1971 was er brand uitgebroken. Heel de pottenbakkerij brandde uit. Na de heropbouw stookte men met stookolie. De oppervlakte van de potjes werd daardoor gladder en helderder van kleur.
Maurits stopte in 1974, zijn zoon zette nog een drietal jaren de productie verder.
Men moest er in 1977 nog steeds vroeg bij zijn om een reeks te bemachtigen, het was nog steeds drummen van jewelste. De prijs bedroeg 750 Fr. voor 24 potjes en 350 Fr. voor de haan. Het zijn kleine sieraden die op de "beste plaats " in huis uitgestald worden.

In 1981 is het bedrijf stopgezet daar men geen intentie meer had te investeren in het machinaal maken van potten en alzo niet meer kon concurreren .

Maurits was tevens lang lesgever pottendraaien in de Kunstkring Heusdine.
Hij was tevens gemeenteraadslid en schepen van cultuur van de gemeente Heusden.
Hij overleed op 4 mei 2007 en werd begraven op de gemeentelijke begraafplaats te Melle.

Hij ging van ons heen, omringd door hen die hem zo nauw aan het hart lagen,
en geleid door zijn diep geloof.
Dankbaar om het voorbeeld dat hij ons gaf, melden wij u het heengaan van

De Heer

Maurits DE LUST

Weduwnaar van mevrouw Laura DE COENE

Geboren te Wetteren op 22 maart 1911 en overleden in het UZ te Gent op 4 mei 2007
gesterkt door het Heilig Sacrament der Zieken.

Pottenbakker, kunstschilder en beeldhouwer
Ere-Schepen van Heusden en Destelbergen
Ere-Gemeenteraadslid
Oud-Strijder 1940 - 1945
Krijgsgevangene
Verschillende militaire ereteken
Lid NSB

De uitvaartliturgie, waartoe u vriendelijk wordt uitgenodigd,
zal plaatshebben in de H.-Kruiskerk te Heusden op
donderdag 10 mei 2007 om 11 uur.

Samenkomst en gelegenheid tot groeten in de rouwkapel achtersan de kerk vanaf 10.30 uur.

Daarna volgt de bijzetting in de familiegrafkelder op de begraafplaats van Melle.

Een laatste groet aan Maurits kan gebracht worden in het funerarium van rouwcentrum
"Ter Meersen" Meerstraat 170 te Heusden, iedere dag tussen 16.30 en 18.30 uur.
Op zondag tussen 10.30 en 11.30 uur.

Speciale dank aan zijn huisarts Dr. Schienekatie, het verpleegend personeel van het UZ te Gent
en aan zijn thuisverpleging Marc, Peter en Peter.

Wees hem indachtig in uw gebed.

Dat de potjesmarkt in Schellebelle nog niets aan bekendheid heeft ingeboet kan men merken aan de affiche van 2019.

Wapenbeschrijving: In lazuur drie Sint-Antoniuskruisen van goud, 2 en 1 geplaatst.

Het Huis Bette is een Gents geslacht dat talrijke edelen en magistraten heeft voortgebracht, die in dienst stonden van de graaf van Vlaanderen. Vertegenwoordigers van familie Bette vervulden meermaals schepenambten in Gent. Bovendien was de familie in het bezit van een aantal lenen, waaronder Lede, Muisbroek, Hollebeke, Schellebelle en Wanzele.

Hartelijke dank voor:
het ontlenen van passages uit teksten, en foto's van Mark Adriaen
Het boek Schellebelle door Frans Duquet Brochure Heemkunde en geschiedenis Wetteren 1981-1982

Opname foto's, tekstbewerking en paginaontwerp Michel De Roek

Het monnikenwerk van een museumvrijwilliger

door Koenraad Pauwels

Op een blauwe maandag en die ligt al enkele jaren achter de rug, namelijk rond 2012, zag ik in de Melina een oproep om als vrijwilliger mee te werken in het museum. Na enige aarzeling besliste ik daarop in te gaan. Met een klein hartje bood ik me aan bij Jan Olsen, archivaris en voormalig verantwoordelijke voor het Melse museum. Ik had me al voorbereid op een lastig ingangsexamen en had een aantal cruciale gebeurtenissen in Melle gememoriseerd, maar dat viel nog mee. Gekleed in een grijze kiel en met een ernstige maar vriendelijke blik, keek hij me aan en vroeg me waarmee hij mij van dienst kon zijn. Deze vraag keerde ik moeiteloos om, terwijl ik in zijn bureau werd binnengeleid. Het aanbod tot medewerking was breed genoeg om er een keuze uit te maken. Uiteindelijk leek orde scheppen in het materiaal van de Ledebergse kunst fotograaf Victor Geirland(t) mij het meest aanlokkende. Ik dacht een aantal dozen te moeten bekijken en dan te rangschikken. De moed schoot me echter een beetje in de schoenen toen ik Jan volgde naar de kelder. Een onoverzichtelijke berg dozen stond er her en der verspreid. Maar dit was niet alles! “Ik geloof” zei Jan “dat er ook nog wel een paar dozen op de zolder staan te wachten.

Uiteindelijk waren er 111 grote dozen en 46 kleine dozen. Volgens een ruwe schatting gaat het hier om 75.000 glasnegatieven.

Het totale gewicht kan geschat worden op minimaal 2 ton. Een voorafgaande opleiding tot body-builder was hier niet mis geweest.

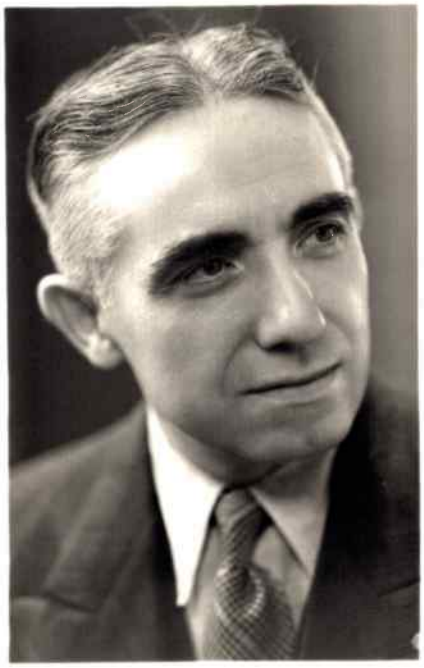

Victor Geirland(t) (1890-1953) was een kunstfotograaf die in Ledeberg woonde. Zijn vader was een sigarenmaker uit Gent maar diens broer Henri (geboren in 1874) was reeds een fotograaf in Gent die woonde in de Sint Lievensstraat. Het is niet onmogelijk dat een deel van de oudste foto's nog van zijn hand zijn. Victor had zelf twee zonen Charles (Karel) (1919-1989) en André (1926-1985). Karel lag later aan de basis lag van de oprichting van het Museum van Hedendaags kunst later omgedoopt tot het SMAK.

Marina Buysse ontcijferde de hele stamboom van de familie Geirland(t) waarvan de oorspronkelijke naam Geerland(t) was.

Jarenlang maakte hij duizenden foto's die hij minutieus rangschikte in genummerde dozen. De meeste van zijn werken zijn vastgelegd op glasnegatieven. Midden de jaren vijftig werkte hij meer en meer met negatieven. De meerderheid van zijn foto's zijn portretten van personen en families. Het gaat om meer dan 80 procent klassieke gebeurtenissen zoals eerste en plechtige communiefoto's en trouwfoto's. Ook paspoort foto's maakten hier deel van uit.

De minderheid gaat om, wat hij zelf omschrijft op de buitenkant van zijn doosjes, als 'buitenwerk'; dit zijn foto's van o.a. gebouwen, landschappen, documenten, interieurs, machines, auto's, winkels.

De fotografische werken van Victor Geiland(t) zijn via de stad Gent geschonken aan het museum van Melle. De glasnegatieven hebben een formaat van 17,5 op 11 cm, maar er zijn er ook enkele in grotere formaten. De dozen waren in de loop van de jaren totaal ongesorteerd geraakt. De jaartallen lagen kriskras door elkaar.

In het museum van Melle werden ze bij ontvangst op verschillende plaatsen gestockeerd, zowel in de kelder als op de zolder.

In een eerste fase sorteerde ik alle foto's en glasnegatieven zo goed als mogelijk per jaartal. In een tweede fase noteerde ik per jaar om welke soort foto's het ging.

De grootste groep zijn foto's van personen (mannen, vrouwen, koppels, groepsfoto's) waarbij ook regelmatig de naam van de betrokkene is vermeld. In het eerste kwart van de jaren 1900 gaat het voor het overgrote deel om één foto per gebeurtenis, pas later worden er meerdere foto's gemaakt.

Bij de andere foto's "zijn buitenwerk" werd apart genoteerd op wat die betrekking hebben.

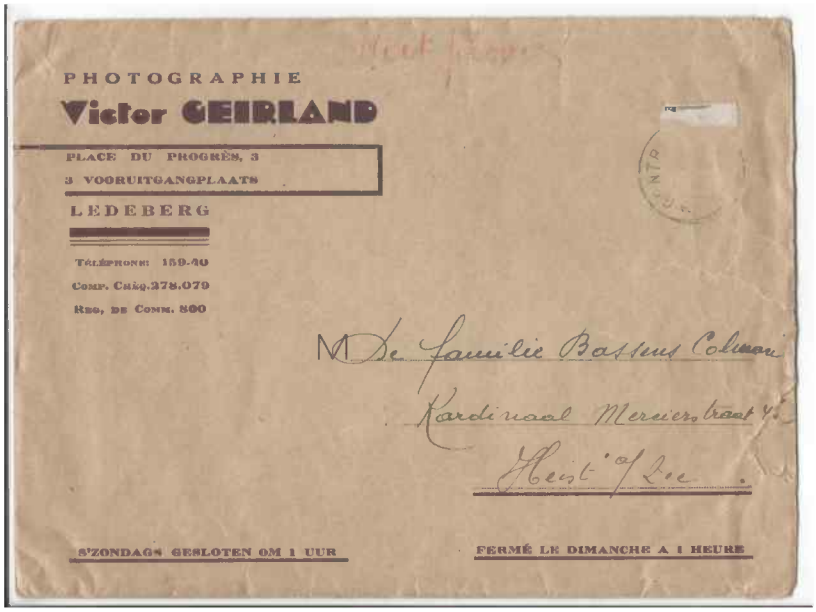

Alle foto's zijn in dozen gerangschikt in de kelder. Via een Excelbestand kan men de rangschikking van alle glasnegatieven per jaar terugvinden evenals een korte beschrijving per foto. In een Wordbestand kan men een uitvoerige beschrijving terugvinden van wat er in elke doos aanwezig. Op dit ogenblik zijn er reeds 67.000 foto's ingevoerd en beschreven.

Daar de foto's dateren van het begin van vorige eeuw (ongeveer vanaf 1916) kunnen we er ook een soort historische overzicht uit afleiden. Hiervoor dient vooraf echter een selectie van de oudste foto's op glasnegatieven te worden gedigitaliseerd.

Door de enorme omvang van deze verzameling is het zinvoller om er eventueel per thema foto's uit te selecteren. Talrijke deelanalyses zijn hierbij mogelijk, zoals de evolutie van de kledij, de gedragen hoeden en schoenen en andere te selecteren evoluties.

Alhoewel er nog een duizendtal foto's van de verzameling van fotograaf Geirland(t) niet zijn doorgenomen, is de focus nu voor Melle verlegd. Er is ondertussen interesse vanuit het **Stadsarcheologie Gent en Archief Gent** om de Geirlandt foto's te stockeren in **De Zwarte Doos,** daar het om een Gentse fotograaf gaat.

Hannah Van der Auwera, geschiedkundige, consulent archief beheer, en verantwoordelijke voor het Gemeentelijk Museum en Documentatie centrum, heeft ondertussen een plaatselijke verzameling van een kleine achtduizend foto's uit Melle zelf, in de archieven gevonden. Die moeten nu op hun beurt geïnventariseerd en beschreven worden....

kroostrijk gezin - foto uit 1929

eerste communicant - foto uit 1927

violist - foto uit 1927

Kunstenaar-monnik Etienne van Doorslaer-Maur in de kijker

door Daniël Lemmens

In onze gemeente is Gontrodenaar Etienne van Doorslaer, pater Maur, als kunstenaar te weinig bekend. Nochtans is hij een vaste waarde in de kunstwereld en een begrip in de abstracte kunst van ons land. Werken van hem zijn zelfs te bewonderen in het SMAK en in de senaat. Door de moeilijke toegankelijkheid van zijn belangrijkste werken, geniet hij bij het grote publiek niet de gepaste waardering.

Het organisatiecomité Het Anker nam het initiatief om een tentoonstelling te organiseren in de kerk van Gontrode, het gebouw dat hij zo vaak bezocht en er zelfs zijn eremis opdroeg. Op die manier wil men de monnik-kunstenaar, in eigen midden, in de schijnwerper plaatsen. Die tentoonstelling was gepland tijdens de open-kerkendagen van juni maar wegens de coronacrisis kon dit niet doorgaan en werd dit verplaatst naar volgend jaar.

Maar wie was deze monnik- kunstenaar Etienne van Doorslaer en wat heeft hij verwezenlijkt?

Etienne van Doorslaer de ten Ryen, pater Maur, werd geboren te Saint Remy-les-Chevreuse, een gemeente in de omgeving van Versailles, op 1 oktober 1925. Hij had drie broers en drie zusters. In 1926 keerde het landbouwersgezin, later bloementelers, terug naar Vlaanderen en vestigde zich te Gontrode. Op 18-jarige leeftijd vatte Etienne van Doorslaer aan het Sint-Lucasinstituut te Gent de studies aan in de afdeling decoratie-sierkunsten. Onder invloed van deze kunstschool maakte hij, in zijn beginperiode, een aantal figuratieve schilderijen zoals landschappen en huizen in olieverf. Op Sint-Lucas leerde hij collega's kennen en waarderen zoals Dan Van Severen, Jef Boudens en anderen. Toen hij in 1949 afstudeerde stond hij voor een moeilijke levenskeuze: kunstenaar worden of zijn roeping volgen en in het klooster treden. Hij volgde de opleiding tot het priesterschap als late roeping, daarna een jaar noviciaat, twee jaar filosofiestudies en tenslotte vier jaar theologie. In 1958 werd hij priester gewijd en kreeg hij onmiddellijk de opdracht het pastorale werk in Parijs te bestuderen. Het is daar dat hij weer de draad opnam met zijn artistieke interesses. Hij kwam in contact met de Italiaan **Alberto Magnelli**, die hem enthousiasmeerde om arme, magere materie aan te wenden en via toonwaarden en subtiel gebruik van vele tinten een rijk kunstwerk te

creëren. Etienne van Doorslaer opteerde in de eerste helft van de zestiger jaren voor egaal geschilderde velden. Deze monochromie werd ook reeds door vele anderen beoefend, o.a. **Mark Rothko**. Circa 1965 was er het hernieuwd contact met **Dan Van Severen**, bekend om zijn abstracte kunst gebouwd op geometrische figuren en grijstinten. In die sfeer zijn ook de minimalistische, ingetogen en monochrome doeken van de pater te situeren. Van Severen kwam in de buurt van de abdij van Zevenkerken op Sint-Andries (Brugge) wonen en mocht vaak gebruik maken van het atelier van pater Maur. In 1966 werd te Gent de Plus-Groep opgericht met namen als Raoul De Keyser, Leo Copers, Willy Plompen, Gaston De Mey. Etienne van Doorslaer volgde de werking van deze groep met grote belangstelling en kreeg van hen veel waardering voor zijn werk en dat stimuleerde hem.

Voor de eerste keer ging pater Maur gedurende een lange tijd naar Californië, een klooster in de woestijn. Vooraf was hij naar Mexico geweest waar hij mooie keramieken potten zag waarvan hij de Azteekse iconografie bewonderde. In Californië begon hij beeldend met klei te werken en gaf daardoor een grote impuls aan zijn Amerikaanse medebroeders om op basis van zijn ideeën de onderwijl bekende en populaire **'Valyermo Ceramics'** te maken die voor een gedeelte in hun onderhoud konden voorzien. Deze **'koekjes'** zoals hij ze noemde bestonden uit een onuitputtelijke variatie van bijbelse figuren en heiligen met hun symbolen, eenvoudige alledaagse taferelen met personen van alledag, zijn visie op dingen en omstandigheden en een grote affiniteit met de natuur. Ze waren origineel, uniek en hadden veel succes. Hiervan vinden we ook een voorbeeld boven de deur van de O.L.-Vrouwkapel op de Kapellendries te Gontrode: in cirkelvorm een mooi geheel van vogels en bloemen. Deze kapel werd trouwens gebouwd door de familie van Doorslaer ter Ryen wiens woonhuis zich wat verderop bevond.

Etienne van Doorslaer was ook bekend voor zijn zogenaamde **'brieven'** dit zijn tekeningen bestaande uit brede horizontale, met Oost-Indische inkt aangebrachte regels – een abstract lijnenspel.

Zelf heb ik pater Maur nooit ontmoet. Ik heb met hem wel een uitgebreid telefonisch gesprek gehad naar aanleiding van een tentoonstelling over zijn dorps- en studiegenoot **Raf De Pelsmaeker (1927-1963)** die de Heemkundige Vereniging De Gonde in samenwerking met het Gemeentelijk Museum, hield in 2007. Als

Gontrodenaars (Raf woonde op de Geraardsbergsesteenweg en Etienne op Kapellendries) reden ze met de fiets naar de Appel waar ze tram 20 namen om zich naar Sint-Lucasinstituut te begeven in de Zwarte Zusterstraat te Gent. Ze zaten niet in dezelfde klas want Etienne was wat ouder. Na hun studies gingen hun wegen uit elkaar. Ze bleven wel bevriend maar volgden niet echt hun wederzijdse verdere stappen in de kunstwereld. Wel vernam ik uit dit gesprek dat Etienne een opdracht kreeg een kruisweg te ontwerpen voor de kerk van Hillegem maar wegens tijdsgebrek dit doorspeelde naar Raf.

In hetzelfde jaar van ons telefonisch contact hadden er in **Sint-Lievens-Houtem** en **Sint-Lievens-Esse** grootse feesten plaats. Traditiegetrouw worden om de 50 jaar in die gemeenten hun patroonheilige Livinus herdacht. Dit gaat gepaard met een uitgebreid programma van tentoonstellingen, voordrachten, vieringen, internationale ontmoetingen... Hierop was ook pater Maur aanwezig met een merkwaardige tentoonstelling in de **Sint-Lievenskapel** in Sint-Lievens-Esse met recente schilderijen in de van hem kenmerkende minimalistische geometrisch-abstracte stijl. De kapel werd in functie van zijn creatie als **mediatieve ruimte** heringericht. Alle bestaand meubilair (met uitzondering van het Livinusaltaar) werd verwijderd. Zijn werken werden opgehangen op twee nieuwe gyprocwanden. Om een al te felle lichtinval tegen te gaan werden tegen alle vensters transparante doeken opgehangen. De vloer bedekte men met wit zand, dat met de korzelige structuur van het werk van pater Maur correspondeerde. Bovendien dempte dit zand het geluid en werd het neogotisch motief op de vloer verborgen. Dit alles zorgde voor een aparte sfeerschepping in de kapel.

Een andere keer kwam ik in contact met het werk van Etienne tijdens een kunstroute in Melle. Ik bezocht toen de woning van de heer Marcel Naudts, jarenlang directeur van het zuivelstation te Melle. Deze bewonderaar en kennis van de pater bezat verschillende werken die zijn woning versierden zodat dit leek op een echte kunstgalerij.

Over het leven en werk van Etienne van Doorslaer las ik een opmerkelijk interview uit de reeks van **"Ongewone gesprekken met hedendaagse kunstenaars"** afgenomen in 2012 door **Hilde Van Canneyt**. Als gepassioneerd, professionele interviewster, curator en jurylid bij toekenning van kunstprijzen, heeft ze de feeling om het verhaal van de kunstenaar uit het atelier te halen en aan te

reiken aan het geïnteresseerd publiek. Het zijn zeer toegankelijke gesprekken waarin ze niet alleen de kunst bevraagt maar ook de artiest als mens beschrijft. Bij verschillende van haar vragen heb ik een aantal bedenkingen geformuleerd.

Wanneer men een kunstenaar-monnik interviewt moet het ons niet verwonderen dat een reeks vragen gesteld worden over de **relatie van hun geloof met hun kunst**. Zulke vraag stelde ook Hilde en dat deed me denken aan priester-dichter Anton van Wilderode aan wie die vraag ook vaak gesteld werd. Hijzelf verwierp nadrukkelijk die samenhang en antwoordde gewoon dat hij priester is en toevallig ook dichter. In dezelfde zin kan ik de antwoorden van pater Maur interpreteren wanneer hij zei*: "Het verband tussen mijn geloof en kunst gebeurt automatisch. Mijn kunst staat niet bewust in het teken van mijn geloof. Alles wordt er in verwerkt. Het is niet 'zo' of 'zo'. Ik werk gewoon. Ik schilder niet voor God, voor bevriende paters of voor de kunstwereld. Niets van dat allemaal. Ik schilder omdat ik het nodig vind te schilderen. Ik tracht mijn schilderijen zo goed mogelijk te maken. Soms vind ik het spijtig dat ik niet weet waar ze naar toe gaan als ze vanuit het klooster vertrekken*." Aansluitend stelde Hilde hem de vraag naar welke kunstenaars hij opkeek: Michaël Angelo of schilders die christelijke taferelen schilderden, als pater, waarop hij prompt antwoordde: "*Wil je die pater weglaten, hé. Dat heeft niets te maken met het schilderen.*"

Een typische vraag die ook vaak gesteld wordt aan kunstenaars of **kunst een roeping is of een beroep** waarop Etienne duidelijk antwoordde*: "Er zit sowieso een deels beroep in. Je moet wel een aantal technische handelingen beheersen. Op Sint-Lucas hadden we broeder Alfred en voor hem was het nooit genoeg. Meer werken, zei hij steeds."* Bij de vraag welk advies hij zou geven aan jonge kunstenaars antwoordt hij ludiek met een wedervraag: "*Wat is een kunstenaar?*"

Gevraagd naar de **appreciatie van zijn werk** formuleerde hij het zo*: "Ik wil dat de mensen mijn werk appreciëren, al begrijp ik dat niet iedereen dat 'wit' kan begrijpen. Ze hebben liever een brugje of straatje of boerderijtje te zien. Zolang ze maar iets zien. In mijn 'witten' is er geen echt verhaal. Er is geen inhoud in* de *zin van: expliqueer dat hier eens. Er is niks aan te expliqueren. Het is 'schouwen'."*

Soms kan men niet nalaten aan een geestelijke ook de vrouw ten tonele te voeren en te vragen of hij nooit zin gehad heeft om met een vrouw te trouwen en een leven te leiden als Pablo Picasso. Hierop antwoordde pater Maur gevat en ondeugend: *"Ik zie graag meisjes, maar die ziet iedereen graag hé! Zo heb ik weleens op de tram een meisje gekend… (lacht*)." Het toeval wil dat Etienne,

tijdens mijn telefonisch gesprek van 2007, vertelde dat hij op tram 20 vaak naar school reed in gezelschap van de gezusters Braun. Deze gekende Gentse familie woonde in de D'Haenestraat (weg naar Wetteren-ten-Ede).

Met als titel **'Maur-Etienne van Doorslaer'** verscheen in 1994 bij **Stichting Kunstboek** een interessante uitgave over zijn leven en werk. Bij de boekvoorstelling werd het woord gevoerd door de abt van de Sint-Andriesabdij **Paul Standaert en Jaak Fostier** (1927-2017). Deze laatste is een kunstcriticus, die reeds heel wat monografieën publiceerde over – vooral geometrisch abstracte kunstenaars. Hij voerde ook vaak het woord bij openingen van tentoonstellingen over pater Maur. Een paar kenmerkende uitspraken van hem in verband met de werken van Etienne:

Het werk van Etienne van Doorslaer is van een doorgedreven, picturale zuiverheid. Werk van die aard maakt de taak van een criticus of commentator bijzonder moeilijk.

Het licht is één van de wezenlijke thema's in die rustige, monochrome, zuivere composities. Door de kleur en de technische uitvoering bereikt de schilder zijn doel. Het wit is in veel werken de hoofdkleur.

Een doek van Etienne van Doorslaer fungeert als lichtgever en lichtvanger. Het is in de volle zin van het woord een meditatieobject.

Tot slot een paar uitspraken van Etienne zelf:

Mijn leven, hier in de abdij, leidt rechtstreeks of onrechtstreeks mijn werk. Ook de ontmoeting met mensen, met om het even welk voorwerp, brengt mij meer en meer tot soberheid en eenvoud in mijn oeuvre.

Niet-kunstenaars spelen bij mij een even grote rol: Julienne, een buurvrouw, Arthuro, een jonge Mexicaan en zijn moeder, pater Yank in Californië en mijn broeders op de abdij.

Mijn werk steunt niet op toepassing van getal, regel of wet. De vormen ontstaan uit wat ik rondom mij zie of hoor bv. het ritme van de radiator, de balken, de baren van de zee, de stenen in een muur of vloer, de tuinen en zeker de architectuur.

Kunstenaar-monnik Etienne van Doorslaer-pater Maur, heeft gedurende zijn leven rustig gewerkt aan zijn artistiek oeuvre tussen meditatie, gebed en contemplatie. Hij bracht ons integrerende tekeningen met zijn 'Brieven', en hermetische witte doeken in België en zeer toegankelijke speelse keramiek in de USA. Hij was een veelzijdig persoon, authentiek, heel productief en oorspronkelijk.

Erfgoedredders in Melle

Het provinciaal educatief project Erfgoedredders voor leerlingen van het vierde leerjaar startte vorig jaar in oktober. Ondertussen zijn er reeds verschillende bijeenkomsten geweest van leerkrachten met plaatselijke en provinciale erfgoeddeskundigen onder leiding van Els Otte en Leen Vandaele, de provinciale coaches.

Op 23 januari kregen de leerlingen van de deelnemende scholen Sint-Vincentius, de gemeenteschool en het college van de paters Jozefieten de gelegenheid een uitzonderlijke voorstelling mee te maken van **On(t)roerend erfgoed**, een interactief, muzikaal optreden van kunstgroep Fijnbesnaard op vraag van de Dienst Erfgoed van de provincie. Het werd een schitterende namiddag met 4 muzikanten Piet Decalf, Jan D'Haene, Gregory Van Seghbroeck en Pat Riske. Op een speelse manier werd vooraf de omgeving verkend waarbij aandacht gevraagd werd voor de gebruikte materialen van het gebouw: steen, hout… met telkens reflecties naar vroegere tijden… naar historische gebouwen… naar andere streken. Hierover werd enthousiast gediscussieerd met de term "erfgoed" en in het bijzonder "onroerend erfgoed" in de ons omringende werkelijkheid als uitgangspunt en basis van de gesprekken. Ook de instrumenten van de muzikanten werd onder de loupe genomen: materiaal… herkomst… Dit alles mondde uit in een muzikaal optreden van alle aanwezigen met eenvoudig gemaakte instrumenten. Het jongerenpubliek werd een denderende fanfare die bewoog op allerlei ritmes en tonen. Een namiddag om nooit te vergeten.

Een week later werd een opvolgsessie gehouden in de bib. Hierbij werden de ervaringen van het klasgebeuren rond erfgoed behandeld. Elke leerkracht deelde de stand van zaken mee. Bert Bombeke van het college, stelde zijn project voor **Gluren bij de gloriëtte**, een kijkhuisje uit het midden van de 18de eeuw, dat zich op het college bevindt. Het is de bedoeling dat rond dit achthoekig gebouwtje allerlei activiteiten kunnen gedaan worden: parkje aanleggen, maquette maken, vertellingen… waarbij ook aandacht besteed wordt aan de bouwgeschiedenis, materialen…

De leerkrachten van Sint-Vincentius, Koen Merrie en Ilka De Groote hadden het over **Verhalen achter gevels**. De bewoners van hun

schoolstraat zouden geïnterviewd worden om later een boekje samen te stellen die kan gebruikt worden bij een erfgoedwandeling…

De leerkracht van de gemeenteschool, Thorwald Van der Biest, had het vooral over **Merkwaardige dorpsverhalen** waarin hij verwees naar het vliegveld van Gontrode met de Zeppelinloods, het kerkhof van Melle met het graf van politiecommissaris De Meyer die door de roversbende Van Hoe-Verstuyft werd neergeschoten, het gestolen paneel van de Rechtvaardige Rechters dat niet gevonden werd in het oorlogsmonument van de vlootfuseliers… Aangezien het thema van het schoolfeest Film is kan over dit alles een korte documentaire gemaakt worden, die dan gepresenteerd wordt.

Vele ideeën die werden geconfronteerd met de inbreng en opmerkingen van de deskundigen. Een project dat heel wat perspectieven biedt. Wordt vervolgd.

Poëtisch Melle. Melle in poëzie.

Poëzie leeft in Melle. Hiervan zijn talrijke voorbeelden aan te wijzen zowel in het heden als het verleden. De voorloper op dat gebied was ongetwijfeld cultuurorganisatie **Het Davidsfonds**. Op het einde van de vorige eeuw begonnen ze, op initiatief van hun voorzitter de heer Jan Hugo Bral, met de organisatie van een **vijfjaarlijkse wedstrijd voor volwassenen**. Men verzamelde de ingezonden gedichten in een lijvige bundel die ze op een feestelijke poëzie-avond aanboden. Dit vond plaats in de toenmalige parochiezaal in de jaren 1983, 1988, 1993 en 1998.

Voor het jeugdig publiek vonden er poëziewedstrijden plaats (zoals in 1995 en 2002) georganiseerd door de cultuurraad en bibliotheek in samenwerking met de scholen met als thema **Jeugd en Poëzie.** Tijdens dit project kwamen voorafgaandelijk jeugddichters zoals Daniël Billiet workshops geven in de bib. Dit eindigde met een **Poëziehappening** waarbij de prijzen door overheidspersonen werden overhandigd in het gemeentehuis.

In 1995 werd in Melle een unieke **poëzierotonde** ingehuldigd, een initiatief van de Heemkundige Vereniging De Gonde in samenwerking met de kunstenaars van het Ovenveld. Op 7 rechtopstaande zuilen werden gedichten aangebracht van met Melle verwante dichters: Camille Melloy, Anton van Wilderode, Chris Ferket, Jan d'Haese, Moris De Smet, Roger Wastijn en Eric De Pauw. Die kregen een plaats rechtover het Ovenveld aan de Kouterslag en werden later verplaatst naar de het pleintje op de hoek van de Schauwegemstraat en de Spoorlaan. Tien jaar later werd deze gebeurtenis herdacht met een groots poëzieproject waaraan verschillende organisaties en instellingen meewerkten met als titel **Poëzie is overal.** Het hoogtepunt hiervan was de **poëzieroute** doorheen onze gemeente. Aan openbare gebouwen, instellingen en winkels werden gedichten tentoongesteld die konden genoten worden door bezoekers en geïnteresseerden.

Het dient ook gezegd dat onze bibliotheek ook heel wat initiatieven nam om de poëzie te propageren. Ze nodigde gekende en ook minder gekende dichters uit om lezingen te houden en

met **Gedichtendag** vonden allerlei activiteiten plaats: poëziewandeling, poëzieboom, gemeentelijke politici dragen voor…

Recentelijk werd weer aangeknoopt met een poëziewedstrijd georganiseerd door **KultuurThuis Henri** samen met de bib. De opdracht bestond erin een slagzin te ontwerpen over Melle. Die zou men aanbrengen op een T-shirt en daarna verspreiden in onze gemeente. Het alternatief was gewoon een gedicht met als onderwerp 'Melle' neer te schrijven. Op zondag 2 **februari 2020** werd deze wedstrijd afgerond met de prijsuitreiking in de bib onder belangstelling van talrijke poëzieminnaars. Dit ging gepaard met een afwisselend programma rond muziek, zang en poëzie. Voor de zang zorgden Nele Sels en Linde Gettemans. Muziek en poëzie werden gebracht door dichter-muzikant Jana Arns. Coördinatie was in handen van de initiatiefnemer Francis Michels.

De hoofdprijs ging naar **Ann Van Hauwaert** met haar slagzin:

Melle…
oude dame aan de rivier
omarmt kronkelend met plezier
gejoel, gekeuvel en gelach
op 't plein, in 't bos en kouterslag

De winnaar van de gedichten was **Andreas Raven**.

Sta echt eens een keertje stil hier
Kijk met ogen van vroeger om je heen.

Op zaterdagavond sloeg cinema Odeon
Voor film met Chaplin of Greta Garbot
In het centrum zijn witte poorten open.

Tram 20 bracht je er naartoe, reizigers
Werden toen nog niet tot in Melle-Leeuw
Aan het lijntje gehouden.

In een tijd van keutelhouders en venters
Maakten bloemisterijen grote sier
Liep de schoenenfabriek gesmeerd.
Klompen klonken kloek op de klinkers
Van de Brusselse Steenweg. Geluiden
Die nu onder asfalt liggen gekluisterd.

Deurdorpels deelden in samenhorigheid,
Mannen deden met een pint als microfoon
Luid hun verhaal, hier in Melle.

Werden elke dag deliriums beleefd.

Eervolle vermeldingen werden toegekend aan Mieke Kemseke, Jan De Vis en Claudine Voet.

JEUGDBOEKENWEEK 2005

woensdag 9 maart

14u30 tot 15u30

POËZIEPRIKKELS

een creatieve workshop rond poëzie

MET FRANK POLLET

voor de kinderen van 10-12 jaar

in de hoofdbibliotheek van Melle

Poëzie leeft te Melle

10 jaar Poëzierotonde

Internationale Gedichtendag
27 januari 2005

Melle

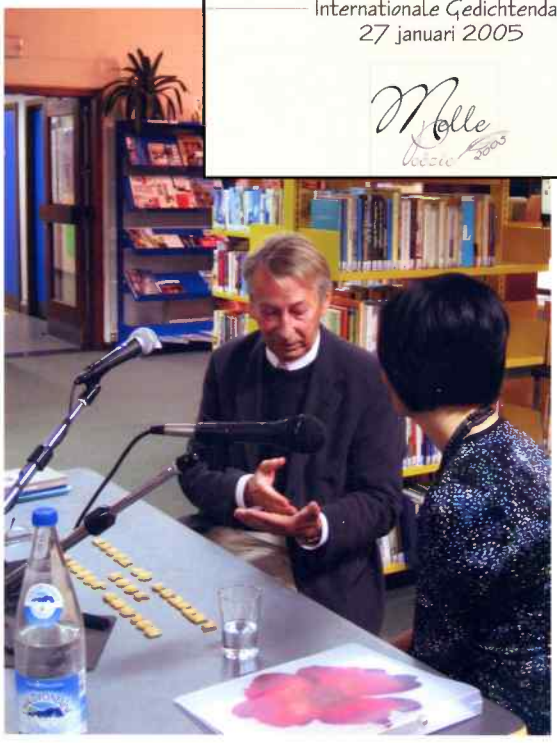

eigen snoei
in eerste bloei
van jonge groei
in 't felle
dichtend
MELLE

vrijdag 16 december '83

Literator Camille Melloy en illustrator Jeanne Hebbelynck

door Daniël Lemmens

Ik herinner me nog goed dat ik, als leerkracht van het college van de paters Jozefieten te Melle, een kijkje ging nemen van een eenvoudige tentoonstelling in het chemielokaal, ter gelegenheid van een opendeurdag. Ik deed daar twee ontdekkingen: literator Camille Melloy en illustrator Jeanne Hebbelynck.

Camille Melloy, pseudoniem van Camille De Paepe, een pater jozefiet, wiens naam duidelijk verwees naar de gemeente Melle, was me op dat ogenblik onbekend. Door opzoekingen in de leraarsbibliotheek, werd ik op de hoogte gebracht van zijn talrijke bundels en boeken die hij, hoofdzakelijk in het Frans, geschreven had. Het verwonderde me trouwens dat er over deze figuur, die heel wat letterkundige prijzen behaald had, in de Jozefietengemeenschap van het college, weinig gesproken werd.

Een tweede ontdekking was illustrator Jeanne Hebbelynck. Op de hogergenoemde tentoonstelling waren hoofdzakelijk godsdienstige kinderboeken van Melloy tentoongesteld, geïllustreerd door haar. Hun kaften vielen op door de felle en zuivere kleuren van de afbeeldingen. Het deed me denken aan mijn lagere schooltijd met de plechtige communieprentjes met allerlei bijbeltaferelen en heiligen in stralende kleuren. Bij nader onderzoek bleek Jeanne Hebbelynck een streekgenoot te zijn van Melloy die bovendien in hetzelfde jaar 1891 geboren was. Haar echte naam was Jeanne Dutry, die samen met haar broer en zus, opgroeide in het centrum van Gent. Haar ouders bezaten de bekende tegelfabriek Dutry-Massy. Het was een kunstzinnige familie die bevriend was met talloze kunstenaars Emile Claus, Valerius De Saedeleer en Albert Servaes waarvan zij ongetwijfeld in haar later werk invloed heeft ondergaan. Jeanne volgde een aantal lessen bij kunstenares Adeline Acart (1874-1961) maar een echt volwaardige artistieke opleiding heeft ze nooit genoten. Ze huwde met de Gentse stafhouder Leon Hebbelynck (1878-1915). Hij was de zoon van de toenmalige Merelbeekse burgemeester Alphonse Hebbelynck (1850-1906) en neef van de Leuvense rector Adolphe Hebbelynck (1859-1939). Jeanne kreeg 3 kinderen: Martine, Geneviéve en Jacques, die priester werd en naar India ging als missionaris.

portret Jeanne Hebbelynck door Georges Geuquier, ca. 1950

Beide personen, Camille Melloy en Jeanne Hebbelynck, bleven me boeien. Als secretaris van de Heemkundige Vereniging De Gonde, zette ik mijn opzoekingswerk verder en wist, samen met ons bestuur, de figuur van Camille Melloy, die een echte Mellenaar bleek te zijn, van onder het stof te halen. We publiceerden een uitgebreide bundel over zijn leven en werken. Niettegenstaande hij hoofdzakelijk in het Frans publiceerde, was Melloy de Vlaamse literatuur zeer genegen. Hij was zelfs heel goed bevriend met de Vlaamse boegbeelden Stijn Streuvels en Felix Timmermans waarvan hij boeken in het Frans vertaalde. Onze Heemkundige Vereniging, in samenwerking met

de Cultuurraad en het College organiseerden in 1991 een herdenking ter gelegenheid van 100 jaar geboorte van Camille Melloy. Aan zijn graf werd hulde gebracht en op de Academische zitting in het gemeentehuis was er een referaat door prof. Vic Nachtergaele. Hierop was de dochter van Stijn Streuvels, Dina Lateur (Prutske) en zijn kleindochter mevr. Demey-Lateur aanwezig. We hielden ook een tentoonstelling over *De Vriendschap tussen Felix Timmermans en Camille Melloy*. Bij de opening ervan waren de kinderen van Felix Timmermans, Clara en Gomaar aanwezig en werd de feestrede gehouden door Gaston Durnez.

Mijn nieuwsgierigheid voor de figuur van Jeanne Hebbelynck werd nog verhoogd na twee tentoonstellingen die ik over haar bijwoonde. De eerste ging uit van Higro Mariakerke, een afdeling van de Arteveldehogeschool, ter gelegenheid van de Erfgoeddag 2008 met als titel **"In blijde verwachting".** Dit werd gepresenteerd samen met het werk van Anton Pieck. In de inleiding van hun brochuurtje verantwoordde men hun keuze als volgt: *Jeanne Hebbelynck verwezenlijkte tijdens het interbellum een volledige kentering in de religieuze prentkunst. De wat melige en banale religieuze prentjes van de 19de eeuw laat ze evolueren tot prachtige tafereeltjes die de oprechtheid, de vindingrijkheid, het geloof en de vroomheid van de middeleeuwse miniaturen evenaren.*

Een grondiger kijk in haar werk beleefde ik met de tentoonstelling in de Centrale Bibliotheek van K.U. Leuven met als titel "**Jeanne Hebbelynck (1891-1959). Miniaturist en illustrator."** Het gaf een

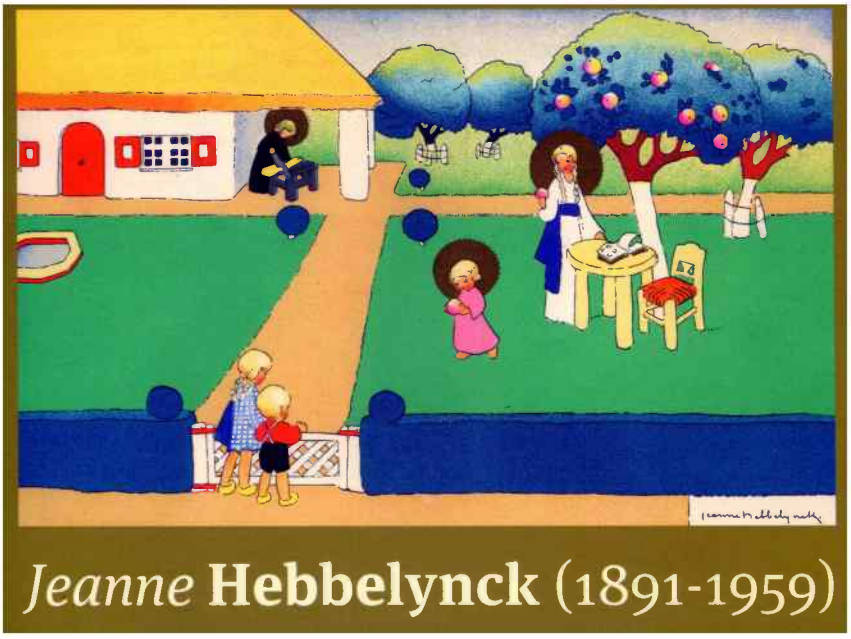

overzicht van het werk van de kunstenares. Ik voelde me hierbij zoals Jan Roegiers, archivaris K.U. Leuven, die schreef in zijn woord vooraf: "*In een flits kwamen herinneringen aan de lagere school, aan de parochiale bibliotheek, aan ontdekkingstochten op zolder, aan de eerste levenservaringen opduiken. Deze prenten met hun schitterende kleuren, gouden aureolen en fraaie composities bleven mij aanspreken. Ik herkende nu verwijzingen naar middeleeuwse miniaturen en schilderijen van Breughel, maar ook Japanse prenten, Maurice Denis, Gustaaf van de Woestijne, Valerius De Saedeleer en het vroege werk van Albert Servaes.*" In de toespraak van Jan Maeyer, directeur van KADOC, bij de opening van de tentoonstelling, legde hij de nadruk op het feit dat Jeanne Hebbelinck brak met het verleden van zoeterige neogothiek en flauwe gesteven heiligenbeelden. Hij wees erop dat ze integendeel sympathieke figuren, levende wezens in blije kleuren bracht in het negentiende-eeuwse landschap. Haar figuren verjongde ze zelfs tot de leeftijd van haar doelgroep wat ongetwijfeld het inlevingsvermogen stimuleert.

In het archief van Camille Melloy dat zich in het college bevindt, troffen we een zestal brieven aan geschreven door Jeanne Hebbelynck en een drietal door haar dochter Martine. Ze handelden over de illustraties van de boeken van Melloy. Een ander deel van het archief bevindt zich momenteel in de Gemeentelijke Bibliotheek. Het werd geschonken door de familie De Paepe aan Bibliotheca Wasiana in 1948 want Melloy stierf in Sint-Niklaas. Dit werd in 2015 in bruikleen gegeven aan onze gemeente. Het bestaat vooral uit de werken van Camille Melloy, die ter plaatse kunnen geraadpleegd worden. Hiervan hebben we dankbaar gebruik gemaakt bij het opstellen van dit artikel want een tiental werken bevatten illustraties van Jeanne Hebbelynck.

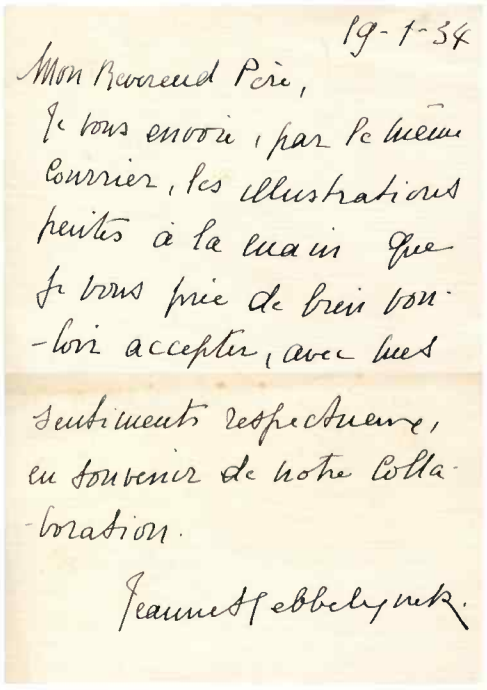

19-1-34

Mon Reverend Père,

Je vous envoie, par le même courrier, les illustrations peintes à la main que je vous prie de bien vouloir accepter, avec mes sentiments respectueux, en souvenir de notre collaboration.

Jeanne Hebbelynck.

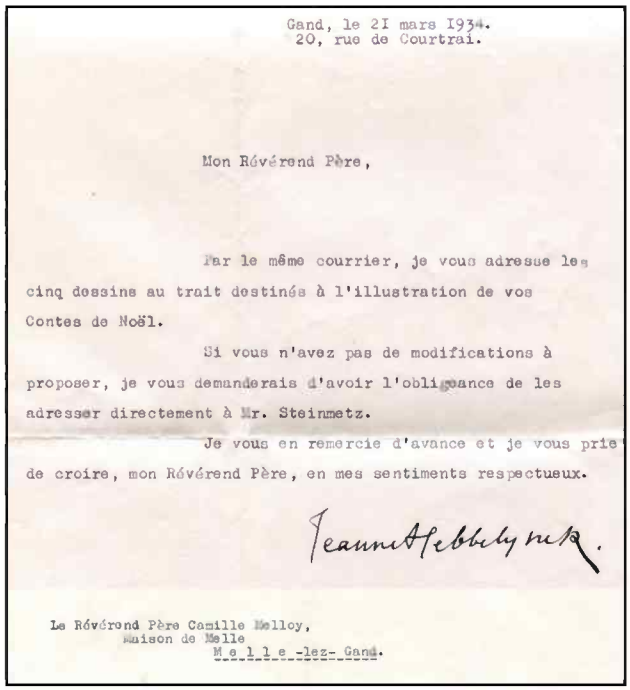

Gand, le 21 mars 1934.
20, rue de Courtrai.

Mon Révérend Père,

Par le même courrier, je vous adresse les cinq dessins au trait destinés à l'illustration de vos Contes de Noël.

Si vous n'avez pas de modifications à proposer, je vous demanderais d'avoir l'obligeance de les adresser directement à Mr. Steinmetz.

Je vous en remercie d'avance et je vous prie de croire, mon Révérend Père, en mes sentiments respectueux.

Jeanne Hebbelynck.

Le Révérend Père Camille Melloy,
Maison de Melle
Melle-lez-Gand.

We kunnen ons ook de vraag stellen hoe het contact en de samenwerking tussen Camille Melloy en Jeanne Hebbelynck is ontstaan. Nergens in de brieven vonden we hiervoor een aanduiding. Maar, zoals dit vaak gebeurt, is de uitgever de tussenpersoon. Dit was het geval met de relatie tussen Melloy en Streuvels en blijkbaar is dit hier ook zo verlopen. Camille Melloy had reeds een aantal werken gepubliceerd bij uitgeverij Desclée De Brouwer en dat moet ons niet verwonderen. De inspiraties en principes van de uitgeverij en Camille Melloy waren gelijklopend. De uitgeverij stond een fundamentalistische, ultramontaanse katholicisme voor. In hun statuten vermeldden ze

zelfs dat niets van het lithografische of typografische drukwerk mocht ingaan tegen de geest van de katholieke Kerk. Ze stelde zich ten dienste van de christelijke sociale orde met als opdracht de verspreiding van de beginselen van de christelijke leer. Trouwens in het bedrijf vond men een ruim aanbod van katholiek geïnspireerde literaire, wetenschappelijke, historische en theologische werken. Ook Melloy was diezelfde mening genegen. In zijn essayistisch werk *Le beau réveil* bundelde hij een reeks opstellen die bedoeld waren om de katholieke heropleving tegenover het gangbaar naturalisme in de literatuurgeschiedenis te promoten. De uitspraak van Céline Kesteloot, die haar licentiaatsthesis aan Jeanne Hebbelynck wijdde *'Het is zeker geen toeval dat Jeanne Hebbelynck bij Desclée De Brouwer is terechtgekomen, alleen al om ideologische redenen'*, sluit bij die visie aan. Jeanne was ook van mening dat de kinderen, aangetrokken door de mooie plaatjes, spelenderwijs het evangelie, de heiligen en de christelijke leer zouden leren kennen. Met haar misboekjes en communieprentjes was ze dan ook in het Roomse Vlaanderen zeer populair. De verfijnde stilering, de jeugdige frisheid en het frisse coloriet van haar werkjes blijven de mensen nu nog aanspreken. Ook van haar mooie afbeeldingen heeft Camille Melloy gebruik gemaakt. Af en toe maakte hij voor bevriende personen een gelegenheidsgedicht en plaatste daarbij een prentje van Jeanne Hebbelynck.

De persoon van de uitgeverij die alles regelde was Frank Steinmetz, een verwante van de familie Desclée De Brouwer. Hij voerde de onderhandelingen voor de keuze van de illustraties en het honorarium. Hij legde ook de contacten met de Franstalige filiaal in Parijs want verschillende werken van Melloy werden daar uitgegeven. Ook in brieven met Stijn Streuvels en Felix Timmermans in verband met vertalingen door Camille Melloy voerde hij het hoge woord.

Het eerste boekje dat voortvloeit uit de samenwerking van Melloy en Hebbelynck is ***Sur la terre comme au ciel/Op aarde zoals in de hemel*** **(1933)**. Het bestaat uit vijf afzonderlijke verhalen, met elk een illustratie. Uitgaande van de oorspronkelijke tekst maakte Jeanne Hebbelynck de bijhorende illustraties, waarbij ze soms zelfs letterlijk verwijst naar een stukje uit de tekst. De voorstellingen op zich vertellen geen verhaal. Het zijn veelal fragmenten uit de tekst en sleutelpunten die worden afgebeeld. Het aantal illustraties per boek is trouwens ook beperkt om het als beeldverhaal te kunnen lezen. De afbeeldingen hebben als hoofdtaak het boek visueel te ondersteunen en het zo aantrekkelijk te maken voor de kinderen. In dezelfde zin waren ook de andere boeken opgevat zoals ***L'Ane de Bethlehem/Het ezeltje van Bethlehem, Cinq contes de Noël/Vijf Kerstvertellingen (Streuvels)***. Hun aantrekkingskracht op het jeugdig publiek was groot.

Een heel bijzondere plaats in het werk van de vermaarde schrijver Stijn Streuvels was het boek ***Het Kerstekind,*** vertaald door Camille Melloy onder de naam van Gauthier d'Ys met als titel ***L'Enfant de Noël*** en geïllustreerd door Jeanne Hebbelynck. Het kerstgebeuren is een thema dat veel literatoren heeft geboeid. Streuvels schreef ook *Kerstwake* en *Kerstvertelsels.* Melloy publiceerde vele gedichten over het kerstmysterie. Samen bezochten ze het Heilig Land en beschreven de heilige plaatsen zoals Bethlehem, Jeruzalem... Ook was dat een geliefd onderwerp voor vele prenten van Jeanne Hebbelynck.

Streuvels biograaf André Demedts noemde *Het Kerstekind* een van de mooiste kerstverhalen die we kennen en ook collega-schrijvers waardeerden dit werk in hoge mate. De eerste uitgave verscheen in 1910 waarin 10 pentekeningen waren opgenomen van Jules Fonteyne, die hiervoor positieve kritiek kreeg. Ondanks de lovende ontvangst duurde het nog tot 1935 voor het vertaald werd in het Frans door Camille Melloy. De uitgave werd verzorgd door uitgeverij Desclée De Brouwer wat voordien niet het geval was en vanaf dan geïllustreerd door Jeanne Hebbelynck. Uit de briefwisseling tussen Melloy en Streuvels hierover vernemen we dat Stijn de illustraties heel lief en kinderlijk vond maar atmosfeer misten met de kritische bedenking dat ze toch uit dezelfde pot nat kwamen.

kerststalletje, vóór 1935 - privécollectie

Jeanne Hebbelynck heeft ook in haar leven heel wat moeilijkheden gekend. Op jonge leeftijd werd ze geplaagd met ernstige oogproblemen. Door haar verlies aan gezichtsvermogen was ze verplicht haar tekentechniek te veranderen. Ze schetste de afbeeldingen vanaf dan op groter formaat, met behulp van een raster. Zelfs een vergrootglas gebruikte ze hierbij. Dit origineel werd dan verkleind tot de helft, een vierde of soms een tiende om het daarna af te drukken. De zwart-wit afbeeldingen werden dan met de hand ingekleurd. Ze voerde noodgedwongen vereenvoudigingen

door en vermeed al te gedetailleerde voorstellingen. In het begin deed ze de inkleuringen nog zelf maar naarmate haar gezichtsvermogen dit niet meer toeliet, deed ze beroep op haar twee dochters Geneviève en Martine en een aantal meisjes. In 1937 werd ze volledig blind als gevolg van een mislukte oogoperatie. De stijl van haar dochters is identiek aan die van hun moeder zoals te zien is in ***De mooie geschiedenis van het kindje Jezus*** en ***Comme Eero parcourut la Finlande,*** twee werkjes van Camille Melloy die geïllustreerd werden door Martine Hebbelynck. Het valt ook op te merken dat Jeanne Hebbelynck, niettegenstaande haar oogproblemen op andere domeinen creatief bleef, ook als compensatie van haar gebrek. Zo ontwierp ze sculpturen, kerststalletjes, plaasteren beeldjes, kinderspeelgoed en-meubilair en friezen voor kinderkamers. Zelfs leerde ze braille lezen en schrijven en ontwierp ze kinderboeken in blindenschrift.

illustratie van Geneviève Hebbelynck in 'De ware legende van Jehanne d'Arc' van Roose D'Hoore Vinois

De echtgenoot van Jeanne Hebbelynck overleed in 1951. Ze verhuisde dan naar het ziekenhuis Maria Middelares waar ze haar laatste levensjaren doorbracht. Op 8 mei 1959 stierf ze ten gevolge van keelkanker. Ze werd bijgezet in het familiegraf op het kerkhof van Merelbeke. Ze kreeg een tegel met haar naam Jeanne Dutry en op de muur vind je een glasraampje met een beeldje van haar hand.

Als geen ander is Jeanne Hebbelynck erin geslaagd een beeldende vorm te geven aan de catechetische en spirituele idealen die de katholieke opvoeding tijdens het Interbellum en in de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog inspireerden. Dat ze nog steeds fris en aansprekend overkomen, is het beste bewijs van hun grote artistieke kwaliteit en van de oprechtheid van hun inspiratie. (Jan De Maeyer)

De zoektochten naar het paneel van de Rechtvaardige Rechters - De kopie is het origineel

door Daniël Lemmens

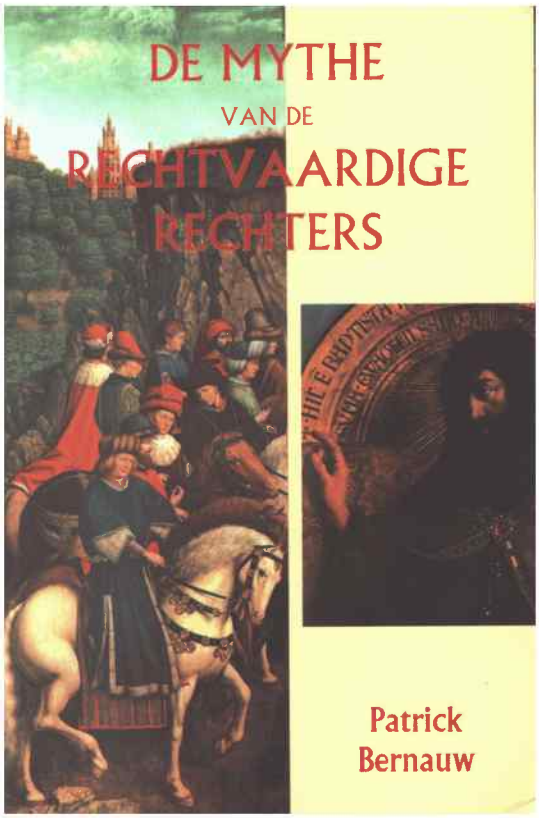

In het boek van Patrick Bernauw **De mythe van het Lam Gods** is een merkwaardig hoofdstuk gewijd met als titel **De Kopie is het origineel.** Hierin wordt verwezen naar de visie en de standpunten van Mellenaar Clemens Trefois. Dat is ook de reden waarom we hieraan de nodige aandacht besteden.

In dat hoofdstuk verhaalt de auteur dat op 26 maart 1974 in dagblad Vooruit een artikel verscheen waarin de Gentse surrealistische kunstschilders Jos Trotteyn en Hugo De Putter beweerden dat de kopie van de Rechtvaardige Rechters in werkelijkheid het echte stuk was. Ze steunden hun ophefmakende onthulling op 'technische bevindingen in hun hoedanigheid van kunstenaars, die jarenlang op paneel schilderden'. Bovendien was Jos Trotteyn een zeer bekend restaurateur van oude meesterwerken, die in 1954 officieel werd aangesteld om ieder jaar rond Pasen het Lam Gods te 'reinigen'. Hun stelling was gebaseerd op de waarneming dat de kopie van de Rechters hetzelfde craquelé vertoonde - dit is het netwerk van fijne barstjes in de verf - of vernislaag - als andere panelen van het veelluik. Het craquelé ontstaat enerzijds door de ouderdom, anderzijds door manipulatie van het schilderij. De door Jozef Van der Veken in de periode van 1939-1941 geschilderde kopie van de Rechters kon onmogelijk op zo een korte tijd dezelfde craquelures gekregen hebben als de andere panelen uit de vijftiende eeuw.

Twee dagen na het verschijnen van dit artikel nodigde monseigneur De Kesel de pers uit om deze 'kwakkel' uit de wereld te helpen. *'Aangezien de kopie geschilderd is op een andere houtsoort dan Sint-Johannes de Doper (de van de Rechters gescheiden achterkant van het paneel), kan er geen andere conclusie mogelijk zijn, dan dat er – helaas – nog altijd een kopie in Sint-Baafs hangt'*, sprak de Kesel. *'Het bisdom heeft hierbij niets te verbergen!'* voegde hij eraan toe.

Rik Clément, journalist van Het Volk, die ook uitvoerig verslag uitbracht over de opzoekingen in Melle, vond dat het bisdom er zich al te gemakkelijk vanaf had gemaakt. Hij verwees naar een artikel van Clement Trefois waarin hij de zienswijze van de twee surrealistische artiesten begreep. Deze Mellenaar, geboren en overleden te Gent, woonde jarenlang in de Pontstraat en later in de Dageraadstraat. In ons tijdschrift De Gonde schreven we over hem een bijdrage in onze speciale uitgave **Melle schrijft Melle blijft** dat verscheen in 1988. Hij was een carrière lang verbonden aan

het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde van de Gentse universiteit, o.a. als medewerker van de professoren Stan Leurs en August Vermeylen en vervulde een eersterangsrol in congressen voor filologen en kunstcritici. Als wetenschappelijk vorser had hij meer dan 150 publicaties op zijn naam vooral op gebied van de landelijke architectuur van volkskundig standpunt uit. Trouwens was hij medestichter van de Vereniging voor Folklore in Oost-Vlaanderen. Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 was hij lijstduwer van de Volksunie in Melle.

Clemens Trefois aan zijn bureau op het HIKO, april 1939. (Foto AMVC)

In het archief van het Gemeentelijk Museum en Documentatiecentrum vonden we zijn merkwaardige bijdrage over het paneel van de Rechtvaardige Rechters waarin hij de toenmalige opvattingen kritisch benaderde. Waar en wanneer dit artikel ooit verschenen is, is me onbekend. Toch kunnen we niet nalaten dit origineel document integraal over te nemen.

Is de uitbeelding der Rechtvaardige Rechters van het Lam Gods-retabel origineel, gerestaureerd of een kopiewerk?

Deze drie ernstige vragen, die niet toevallig zijn, gaan tegen elkaar in en door elkaar heen. We zullen er goed aan doen als we beginnen ons te herinneren, dat omtrent de raadselachtige verdwijning van dit meesterwerk in 1934 een onnoemelijke hoeveelheid literatuur verschenen is. Men krijgt van dit alles geen waarderende indruk. Hoe dan ook, het verstrijken van tijd bracht geen klaarheid in deze duister zaak.

Geheel onverwachts, in 1974, lag de belangstelling der kunsthistorici voor de prachtig geslaagd kopie van het zijpaneel geheel andersom. Louter toeval veroorloofde twee kunstschilders uit het

Gentse in de Rechtvaardige Rechters niet meer een kopie te zien, maar de onnavolgbaar meesterschap en kleurenpracht eigen aan de Van Eycks. Er was geen twijfel mogelijk.

Met een slag behoorde het meesterlijk kopiewerk van Jan van der Veken tot het domein van de legenden... Niet lang echter. De tegenkanting kwam in beweging door een prikkelende pennentwist. Laten we echter opmerken, dat de bewijsvoering van deze verrassende onthulling niet systematisch is doorgevoerd. Het komt ons onbegrijpelijk voor dat, wegens raadselachtig gebleken redenen, geen poging ondernomen werd, om de authenticiteit van dit kunstwerk met wetenschappelijke nauwkeurigheid, te bevestigen. Hielden onze twee kunstenaars zich nog een tijd lang aan de echtheid van dit zijluik, het is inderdaad zo, dat ze plots tot besluit kwamen zich gewoonweg te hebben laten misleiden door de troebele vernislaag. Welnu deze simplistische als onthutsende aarzeling is weinig houdbaar. Ik zou er zelfs willen aan toevoegen: benepen en bewust gezocht.

Men zou ongelijk hebben soortgelijke argumenten te laten voortwoekeren en nog steviger te laten aandikken. En hier stelt zich de ernstige vraag: Hoeveel tijd is er wel nodig geweest om tot de formele bewijsvoering te komen dat het zijluik van de Rechtvaardige Rechters origineel was en helemaal geen kopie?

Ons is er slechts om te doen door zijdelingse gegevens stukjes bij beetje de waarheid te benaderen, onverschillig de uitkomst. Maar hoe positieve en negatieve overwegingen uitspinnen wanneer men enkel over slechts benauwend schaarse gegevens beschikt? Naar onze mening is daar helemaal geen beletsel mee gemoeid.

Laten we terstond opmerken, dat al de luiken van het Lam Gods-retabel in 1950-1951 vernist werden onder de kundige leiding van prof. Paul Bernard Coremans, directeur van de Laboratoria der Koninklijke Musea te Brussel. Wij komen daar straks even op terug. De weg naar volmaaktheid voert langs vele vergissingen. Om te beginnen: Is men zo bewijsbaar zeker van dat Jef Van der Veken de "kopie" der Rechters tot in de kleinste bijzonderheden heeft kunnen naschilderen? Indien deze kunstenaar in 1939 die mogelijkheid beklemtoonde, dan betekende dat voor hem een wezenlijke gelegenheid om zijn meesterschap in zake de oude schildertechnieken praktisch te bewijzen.

Wij kunnen dus wel aannemen, dat hij daartoe in staat was. En hier stelt zich de vraag: In hoever kunnen in de handel gebrachte kleurenreproducties volstaan om de rustige optocht der aristocratische Rechters, de natuurgetrouwe gelijkenis van het landschap, vooral de gepatineerde kleurgevoeligheid en stijlscherpte der Van Eycks weer te geven?

Het is ons meer dan duidelijk geworden, dat het volbrengen van zulk een uitzonderlijke opdracht beperkt was tot het bereiken van een gedistingeerd eerlijk werk. Precies omdat men op dubieuze gegevens en veronderstellingen blijft aangewezen, achten wij het van zeer groot belang, enkele theoretische gezichtspunten naar voren te brengen. Er zijn heel wat dingen te berde gekomen die men scherper zou willen contouren. Men denke bijvoorbeeld aan de volgende anekdote: Naar wordt beweerd zou Van der Veken zich hebben bediend van een oude eikenkastplank, bijzonder geschikt om het karakter van het kopiewerk aanmerkelijk te vervagen... Nonsens! Aangezien het

om een artistieke nabootsing ging, was het eenvoudiger geweest gebruik te maken van een paneelplaat in messing. We zullen het hierbij laten.

Onze aandacht dient thans gewijd te worden aan de beantwoording van de vraag, die nog steeds blijft boeien: In hoeverre was de kopie der Rechters gevorderd toen het Lam Gods-retabel op 26 mei 1940 te Pau in veiligheid gebracht was? Ook hier tast men in het duister. Wij krijgen zelfs geen ruw idee om onze weetgierigheid te bevredigen inzake opdracht en aankoop van dit paneel. De sleutel daartoe, wat ons raadselachtig toeschijnt zou kunnen onthullen, is het raadplegen van de schriftelijke akten, gevoerde briefwisseling en dies meer.

Men zou nog een tijdje door kunnen gaan. Wel menen wij, enige bespiegelingen te kunnen houden omtrent het zonderling opschrift dat Van der Veken op de achterzijde van zijn kopie heeft aangebracht: "Uit liefde, als plicht verricht om te wreken voor streken niet geweken". Men kan daarover redetwisten, maar naar mijns inziens waren dit geen ijdele, maar op feiten gegronde woorden. En er waren ook psychologische redenen. Hier komt men ietwat dichter bij de waarheid. Misschien heeft de lezer zelf al het antwoord gevonden op de toespeling van Van der Veken. Zo brengt deze uitspraak die een afgerond gedacht weerkaatst ons tot de volgende conclusie:

Het paneel der Rechters werd zwaar beschadigd teruggevonden en met een pijnlijke nauwkeurigheid hersteld. De toestand waarin het "gestolen" paneel verkeerde, moet de kunstenaar diep hebben gegriefd. Er waren streken gebeurd, erger dan diefstal zelf. Het moet geen verwondering wekken dat kanunnik van den Gheyn, met een verbitterd gemoed, de aandacht gevestigd heeft op een "waanzinnige weerwraak".

Het is altijd nuttig meer dan één weg naar het doel te kennen. Ach de sluier der geheimzinnigheid wordt nog steeds een onsamenhangend mengelmoesje van moeilijk bij elkaar passende meningen verborgen gehouden. Laten we de lijn in de strijdvraag omtrent de mogelijkheid van een meesterlijk volmaakte kopie nog even doortrekken. Eén feit lijkt ons ten volle duidelijk: Toen de bezitter van het gestolen paneel der Rechters zich bereid verklaard had het geëiste losgeld tot de helft tot 250 000 F te verminderen, is men van overheidswege daar niet op ingegaan. Om welke redenen kunnen we slechts gissen. Verscheidene factoren moeten er toe hebben geleid alle voorkeur te geven aan een kopiewerk van een bedrag van 225 000 F is neergeteld. En hier zit hem de knoop. Was men er werkelijk zo zeker van het verdwenen Van Eyck-paneel terug te vinden?

Uit het voorgaande volgt dat we geen duidelijk beeld krijgen van de elementen die de gang van zaken hebben verward. Is de sleutel tot het raadsel moeilijk te vinden, dat neemt echter niet weg dat sporen van Van Eyck-techniek op de "kopie" te herontdekken zijn. Begint men nu ook niet op de ouderdom van "sommige" kleuren te letten? Weliswaar bezat Van der Veken het "secreet" de verfstoffen een emailharde dekkracht te geven, en het is inderdaad ook zo, dat zijn verdiensten als restaurateur moeilijk omschreven kunnen worden. Irritabel lijkt ons in elk geval het feit dat ten jare 1950-1951 de Lam Gods-achtertafel samen met de kopie van de Rechters onder toezicht van prof. Coremans te Brussel deskundig onder de loep werden genomen en opgefrist.

Niemand zal eraan twijfelen dat dit een uitzonderlijke prestatie was. Men zou haast geneigd zijn de vraag te stellen: In hoever hield men het toen nog bij de "echte" kopie? Ook de reden waarom de

geschilderde tekst van Van der Veken is moeten verdwijnen is nog steeds niet onweerlegbaar beantwoord. De sluier der raadselachtigheid blijft het zijluik der Rechters omgeven.

Ondanks zoveel dat met nuchter begrip kan worden toegelicht, blijft men voorkeur geven aan een verward debatteren en disputeren. De opvattingen wijzigen zich voortdurend. Zeer onlangs nog beweerden betweters Van der Veken aan het werk te hebben gezien in de sacristie van Sint-Baafs. De zoveelste opgerakelde versie. Op dit punt past het ons te doen opmerken: Waarom gebeurde de voltooiing van de Rechters niet in de Lam Gods-kapel? Zo iets had alle voordelen om de hoogste graad van stijl- en kleurovereenstemming te bereiken.

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Voordat we van dit onderwerp afstappen, moet ik nog iets zeggen over het negeren van de ons ter beschikking staande wetenschappelijke middelen om tot de waarheid door te dringen. Een hypodermische naald volstaat reeds om de ouderdom der verschillende kleurstoffen positief te bepalen. Speciale lichtbronnen onderscheiden de verschillende werkwijzen en technieken. Voorts verdienen de jaarringen en vezelrichtingen van het loodrecht middendoor gezaagd paneel der Rechtvaardige Rechters onze bijzondere aandacht.

Het is wellicht dienstig hier terloops te herinneren aan de jarenlange hartstochtelijke betwistingen omtrent Hubrecht Van Eyck als "legendarische personage". Het in Latijn ontworpen kwatrijn op het Lam Gods-altaar bracht geheel onverwachts de wereld der kunstcritici in beroering. Men schroomde er zich voor de "historische" inhoud van deze chronogram te beschouwen als een grove vervalsing. Aan deze zaak is begin 1940 een einde gesteld aan de vele uiteenlopende versies. Natuurwetenschappelijke onderzoekingen in de Rijksuniversiteit Gent verricht, hebben de authenticiteit van de historische tekst op het polychromie bewezen. Hubrecht Van Eyck is de ontwerper van het altaarstuk. Zijn broer, Jan, heeft op verzoek van Joos Vyd, Gents mecenas in mei 1432 die zware taak volbracht.

We hebben ons noodzakelijk moeten beperken tot het aanhalen van enkele problemen, die zich ter beantwoording aan ons opdroeg. Niet de motivering van de geheimzinnige diefstal aangaande het paneel der Rechtvaardige Rechters blijft onze aandacht trekken, wel de verschillende anekdotische versies. De kernvraag nu is: In hoeverre is het mogelijk een onbetwistbaar antwoord pro of contra te geven op datgene wat de meningsverschillen en begripsverwarringen aan de gang houdt.

Clemens Victor Ignace Trefois

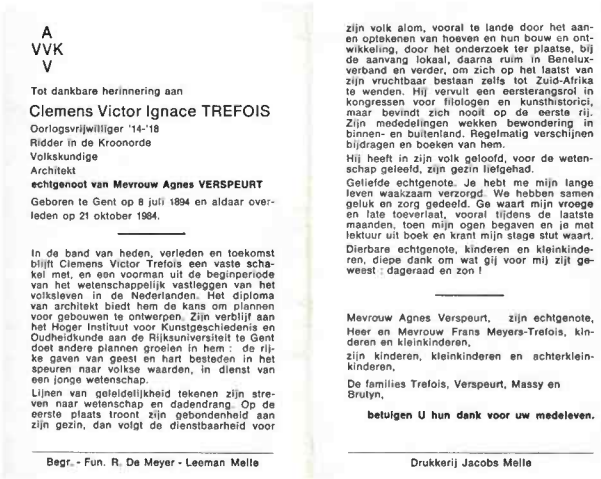

A
VVK
V

Tot dankbare herinnering aan

Clemens Victor Ignace TREFOIS

Oorlogsvrijwilliger '14-'18
Ridder in de Kroonorde
Volkskundige
Architekt
echtgenoot van Mevrouw Agnes VERSPEURT

Geboren te Gent op 8 juli 1894 en aldaar overleden op 21 oktober 1984.

In de band van heden, verleden en toekomst blijft Clemens Victor Trefois een vaste schakel met, en een voorman uit de beginperiode van het wetenschappelijk vastleggen van het volksleven in de Nederlanden. Het diploma van architekt biedt hem de kans om plannen voor gebouwen te ontwerpen. Zijn verblijf aan het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde aan de Rijksuniversiteit te Gent doet andere plannen groeien in hem : de rijke gaven van geest en hart besteden in het speuren naar volkse waarden, in dienst van een jonge wetenschap.
Lijnen van geleidelijkheid tekenen zijn streven naar wetenschap en dadendrang. Op de eerste plaats troont zijn gebondenheid aan zijn gezin, dan volgt de dienstbaarheid voor zijn volk alom, vooral te lande door het aan- en optekenen van hoeven en hun bouw en ontwikkeling, door het onderzoek ter plaatse, bij de aanvang lokaal, daarna ruim in Benelux-verband en verder, om zich op het laatst van zijn vruchtbaar bestaan zelfs tot Zuid-Afrika te wenden. Hij vervult een eersterangsrol in kongressen voor filologen en kunsthistorici, maar bevindt zich nooit op de eerste rij. Zijn mededelingen wekken bewondering in binnen- en buitenland. Regelmatig verschijnen bijdragen en boeken van hem.
Hij heeft in zijn volk geloofd, voor de wetenschap geleefd, zijn gezin liefgehad.
Geliefde echtgenote. Je hebt me mijn lange leven waakzaam verzorgd. We hebben samen geluk en zorg gedeeld. Ge waart mijn vroege en late toeverlaat, vooral tijdens de laatste maanden, toen mijn ogen begaven en je met lektuur uit boek en krant mijn stage stut waart.
Dierbare echtgenote, kinderen en kleinkinderen, diepe dank om wat gij voor mij zijt geweest : dageraad en zon !

Mevrouw Agnes Verspeurt, zijn echtgenote,
Heer en Mevrouw Frans Meyers-Trefois, kinderen en kleinkinderen,
zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen,
De families Trefois, Verspeurt, Massy en Brutyn,

betuigen U hun dank voor uw medeleven.

Begr. - Fun. R. De Meyer - Leeman Melle

Drukkerij Jacobs Melle

Inhoudstafel

Woord vooraf	1
Mijn geliefde potjes uit Schellebelle	2
Het monnikenwerk van een museumvrijwilliger	7
Kunstenaar-monnik Etienne Van Doorslaer-Maur in de kijker	12
Heemkundig nieuws	17
Literator Camille Melloy en Illustrator Jeanne Hebbelynck	21
De zoektochten naar het paneel van de Rechtvaardige Rechters - De kopie is het origineel	27

Werkten mee aan de realisatie van dit nummer

Archiefdienst Merelbeke (foto's)
Lydie Bracke
Michel De Roek (foto's)
Daniël Lemmens
Bart Muylaert (foto's & opmaak)
Rudy Naert (bibliotheek Melle)
Koenraad Pauwels

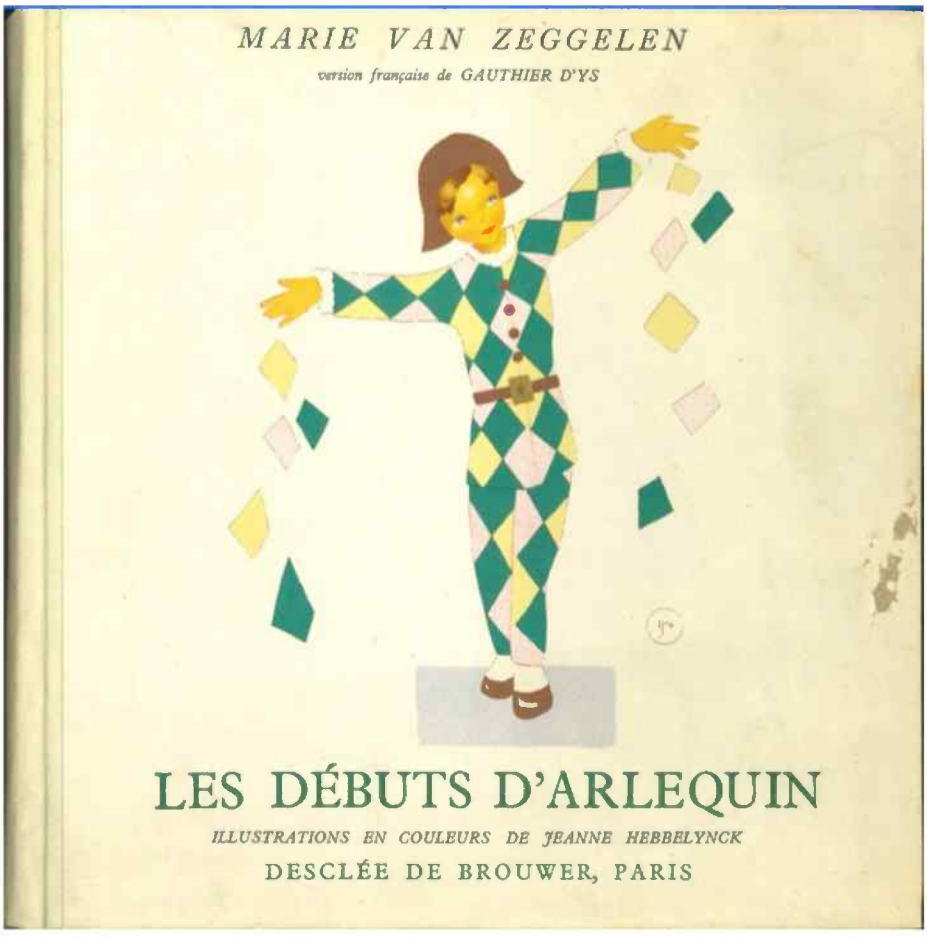

Openingsuren Gemeentelijk Archief & Documentatiecentrum

woensdag 13.30 tot 17.00 uur

raadpleeg www.erfgoedmelle.be voor de bezoekvoorwaarden

gesloten op donder-, vrij-, zater-, zon- en feestdagen
en tijdens de maanden juli en augustus
Gemeentelijk Museum: enkel op afspraak

Brusselsesteenweg 393-395 9090 Melle
✆ +32 (0)9 252 26 47 museum.melle@skynet.be
www.erfgoedmelle.be